

ВПЛИВ РЕАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПРОЦЕС ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Михайленко О.В., здобувач кафедри обліку і аудиту

Національний університет харчових технологій

Анотація. В статті розглядається проблема залучення значних інвестицій для розширення та відтворення основних засобів і виробничих потужностей підприємства, розвитку економіки та істотного підвищення її ефективності. В статті також дається класифікація інвестицій з різним ступенем деталізації, особливості та форми здійснення реальних інвестицій. Автором статті класифіковані основні напрямки інвестицій в харчову промисловість. Крім того стаття включає класифікацію основних джерел фінансування інвестицій в харчову промисловість. Специфічний характер реального інвестування та його форм визначає певні особливості його існування на підприємстві. Для більш високої інвестиційної активності, з метою підвищення ефективності управління реальними інвестиціями автором статті визначена спеціальна політика такого управління.

Annotation. This article is concerned with the problem of investment formation for extension and reproduction of the main means and industrial capacity of economy, the development of economics and considerable increase of its effectiveness. This article also gives the classification of investments with different level of detalization.

Ключові слова: реальне інвестування, кредитування, промислове виробництво, інвестиційна діяльність, фінансування.

Key words: credit, industrial production, finance, investment.

Вступ. Головною умовою ефективного розвитку промислового виробництва в Україні є активізація інвестиційної діяльності, що потребує удосконалення економічного механізму залучення та ефективного використання інвестицій у промисловості. Механізм регулювання

інвестиційних процесів охоплює широке коло положень і визначень, що часто трактуються без урахування чинників перехідного періоду. Це обумовлює необхідність уточнення основних понять, які характеризують інвестиційну діяльність в умовах становлення ринкової економіки. Ряд загальних та спеціальних наук займаються вивченням інвестиційної діяльності як складного економічного явища. В результаті проведення загальнотеоретичних досліджень її концепцій можна уточнити поняття інвестиційної діяльності в ринковій економіці як економічний процес акумулювання та вкладання фінансових, матеріальних, інших ресурсів та сукупність дій щодо їхнього використання з метою одержання прибутку чи інших результатів, які мають соціальне та економічне значення. Об'єктом інвестиційної діяльності є інвестиційні ресурси – матеріальні, фінансові та інші цінності, які вкладаються в економічну діяльність для одержання прибутку чи соціального або економічного ефекту. В умовах реформування економіки у напрямку ринкових відносин значне місце приділяється механізму формування інвестиційних ресурсів, який визначається системою економічних, правових, організаційних умов та чинників, що забезпечують постійну керуючу дію, спрямовану на активізацію джерел інвестиційних ресурсів, ефективну акумуляцію та розподіл їх для реалізації інвестиційних проектів.

Постановка проблеми. В умовах започаткування структурної перебудови економіки України дуже гостро постала проблема залучення значних інвестицій для розширення та відтворення основних засобів і виробничих потужностей господарства, розвитку економіки та істотного підвищення її ефективності.

У період переходу до ринкової економіки суб'єктами інвестиційної діяльності можуть бути державні, кооперативні, акціонерні та інші установи, а також приватні особи, причому всі вони мають однакові права і соціально-економічні гарантії. Таку їх різноманітність вже не можна регулювати адміністративними методами, тому виникла потреба в швидкому розробленні й

запровадженні такого механізму інвестування, який зробив би цей процес ефективним.

Результати дослідження. Інвестиції у відтворення основних засобів здійснюються і на збільшення матеріально-виробничих запасів.

Інвестиція – це одне з понять, яке найбільш часто використовується в економіці, особливо коли вона знаходиться в процесі розвитку або трансформації. Термін “інвестиція” походить від латинського *investio* – одягаю – і передбачає довгострокове вкладення капіталу в економіку з метою його подальшого збільшення. Приріст капіталу в результаті його інвестування є компенсацією за ризик втрат від інфляції та неодержання процентів від банківських вкладень капіталу [1].

Основним джерелом приросту капіталу й головним мотивом інвестування є одержуваний прибуток. Обидва процеси - вкладання капіталів і одержання прибутку – відбуваються в певному часі, а саме: може бути послідовне вкладання капіталу й одержання прибутку; інтервальне вкладання капіталу та паралельне вкладення капіталу та одержання прибутку. У першому випадку прибуток буде одержано негайно після завершення процесу інвестування, у другому між періодом інвестування та одержанням прибутку минає певний час, тривалість якого залежить від форми інвестування та особливостей інвестиційного проекту, при паралельному інвестуванні прибуток одержується до закінчення інвестиційного проекту.

Інвестиції, які залучають підприємства, поділяються на багато видів. В економічній теорії і господарській практиці, пов’язаній з інвестиційним процесом підприємств, застосовується більше ста термінів, які характеризують різноманітні види інвестицій. З метою обліку, аналізу та планування інвестиції класифікуються за певними ознаками. В літературі є багато спроб класифікації інвестицій, що відрізняються за обсягом інформації, яка надається, ступенем укрупненості й деталізації, котрі розкривають загальні ознаки або мають певну спрямованість.

Класифікація визначає підходи до аналізу й методів оцінки інвестицій для прийняття попередніх управлінських рішень щодо їх реалізації, а також міру відповідальності за отриманні результати. Класифікація інвестицій може проводитися з досить високим ступенем деталізації. Однією з цілей класифікації інвестицій є надання якнайповнішої інформації з певного питання конкретному інвесторові – фізичній або юридичній особі, яка здійснює свою діяльність у певній галузі бізнесу. Класифікація інвестицій в основному визначається цілями дослідження або підприємництва. Ознаки класифікації інвестицій можуть доповнюватися й уточнюватися в міру розвитку інвестиційних процесів, появи нових понять і визначень [2].

Виходячи із фінансового визначення інвестицій, суб'єктами інвестування можуть бути :

- інвестори (замовники);
- виконавці робіт;
- користувачі об'єктів інвестиційної діяльності;
- постачальники товарно-матеріальних цінностей, обладнання, проектної продукції;
- юридичні особи(банківські, страхові і безсторонні організації, інвестиційні біржі та інші);
- громадяни України;
- іноземні юридичні та фізичні особи, держави і міжнародні організації;
- державні органи управління та інші.

В подальшому ми пропонуємо розглядати виробничі інвестиції як вкладення в основні ті оборотні виробничі активи. Різниця між ними міститься в тому, що основні кошти беруть участь в виробничому процесі тривалий час, переносячи свою вартість на готову продукцію частками, по мірі зносу, а оборотні використовуються в одному виробничому циклі. Від оптимальності співвідношення інвестицій в основний та оборотний капітал залежить економічна ефективність їх використання. Між ними повинна бути витримана

певна пропорційність, яка залежить від ряду факторів – спеціалізації, рівня інтенсивності виробництва тощо.

Оснoву інвестиційної діяльності підприємства складає реальне інвестування. На більшості підприємств в сучасних умовах це інвестування є єдиним напрямком інвестиційної діяльності. Сутність реальних інвестицій є сукупністю вкладень коштів безпосередньо у виробничі активи підприємства, як матеріальні (будинки, споруди, обладнання, приріст матеріально-виробничих запасів), так і нематеріальні (ліцензії, патенти, "ноу-хау" тощо), результатом яких є збільшення розміру основних засобів, матеріальних активів або прав на їх використання.

Основними особливостями здійснення реальних інвестицій є :

1. Реальне інвестування є головною формою реалізації стратегії економічного розвитку підприємства.
2. Реальне інвестування знаходиться у тісному взаємозв'язку з операційною діяльністю підприємства.
3. Реальні інвестиції забезпечують, як правило, більш високий рівень рентабельності в порівнянні з фінансовими інвестиціями.
4. Реалізовані реальні інвестиції забезпечують підприємству стабільний грошовий потік.
5. Реальні інвестиції схильні до високого рівня ризику морального старіння.
6. Реальні інвестиції мають високу ступінь протиінфляційного захисту.
7. Реальні інвестиції є найменш ліквідними.

Існує багато різноманітних форм вкладення реальних інвестицій. Це і придбання цілих майнових комплексів, нове будівництво, перепрофілювання, реконструкція, модернізація, оновлення окремих видів обладнання, інноваційне інвестування в нематеріальні активи, інвестування приросту запасів матеріальних оборотних активів.

На думку автора всі перераховані форми реального інвестування можуть бути зведені до трьох основних напрямків:

- капітальне інвестування або капітальне вкладення (перші шість форм);
- інноваційне інвестування (сьома форма);
- інвестування приросту оборотних активів (восьма форма).

Вибір конкретних форм реального інвестування підприємства визначається задачами галузевої, товарної та регіональної диверсифікації його діяльності (які направлені на розширення обсягів операційного доходу), можливостями введення нових ресурсо- та працезберігаючих технологій (які спрямовані на зниження рівня операційних витрат), а також потенціалом формування інвестиційних ресурсів (капіталу в грошовій та інших формах, які залучаються для здійснення вкладень в об'єкти реального інвестування).

В харчовій промисловості можна виділити основні напрямки інвестиції:

- заміна застарілого та зношеного устаткування;
- впровадження нової технології та застосування сучасної техніки та обладнання;
- розширення виробництва продукції;
- розвиток нових видів виробництв.

На основі зроблених теоретичних узагальнень основні напрямлення інвестицій в харчову промисловість можуть бути класифіковані, як показано на рис.1.

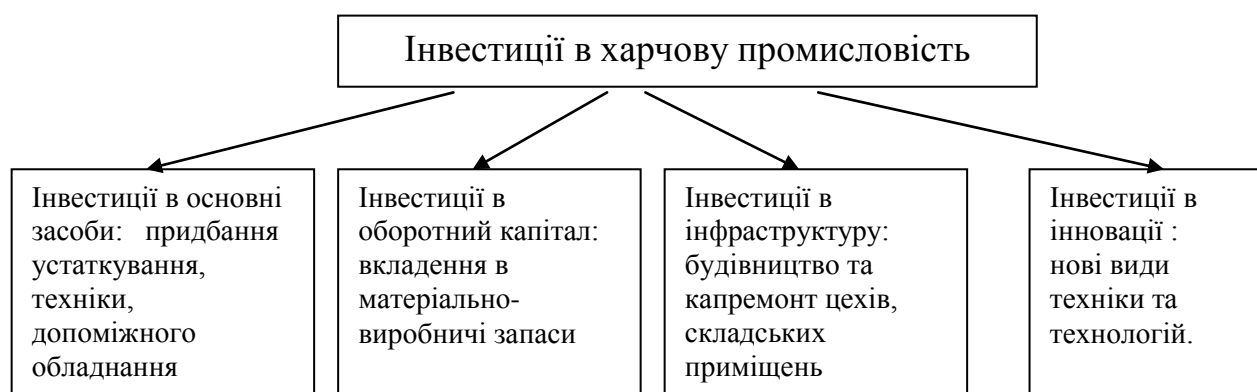

Рис.1.Направлення інвестицій в харчову промисловість.

У вітчизняній економічній літературі достатньо уваги приділяють розгляду структури капіталовкладень та інвестицій, їх класифікації за економічною ознакою. Але відсутня класифікація інвестицій за ознакою цілей

капіталовкладень, як умови реалізації довгострокової стратегії економічного розвитку підприємства.

Реальні інвестиції в харчову промисловість залежать від ряду факторів, які можна поділити на об'єктивні та суб'єктивні (рис. 2).

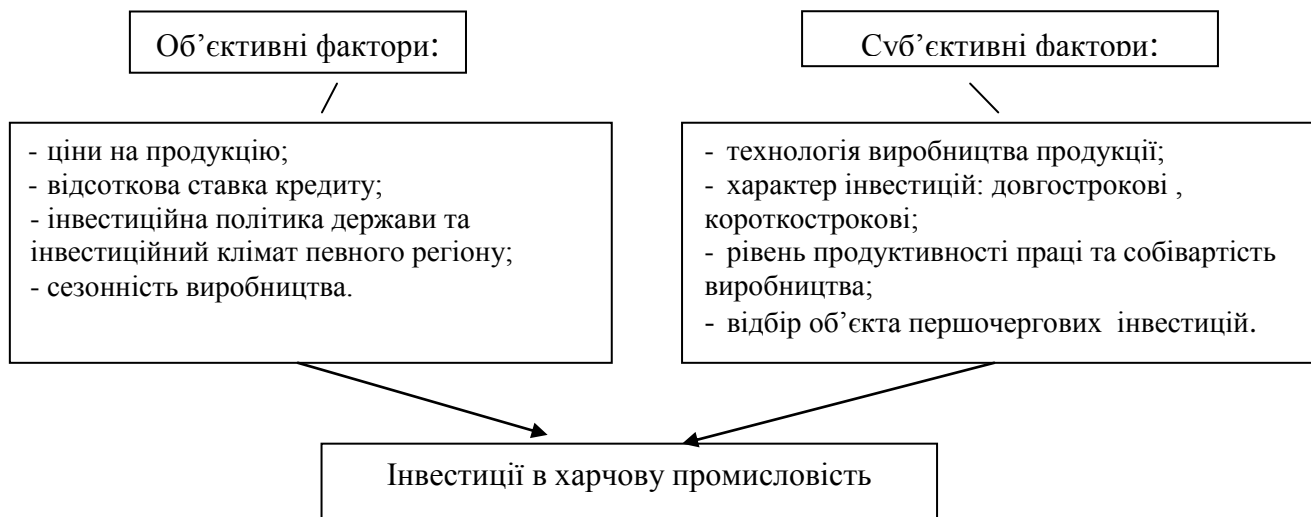

Рис.2. Фактори, які впливають на залучення інвестицій в харчову промисловість.

Класифікація основних джерел фінансування інвестицій приведена на рис. 3.

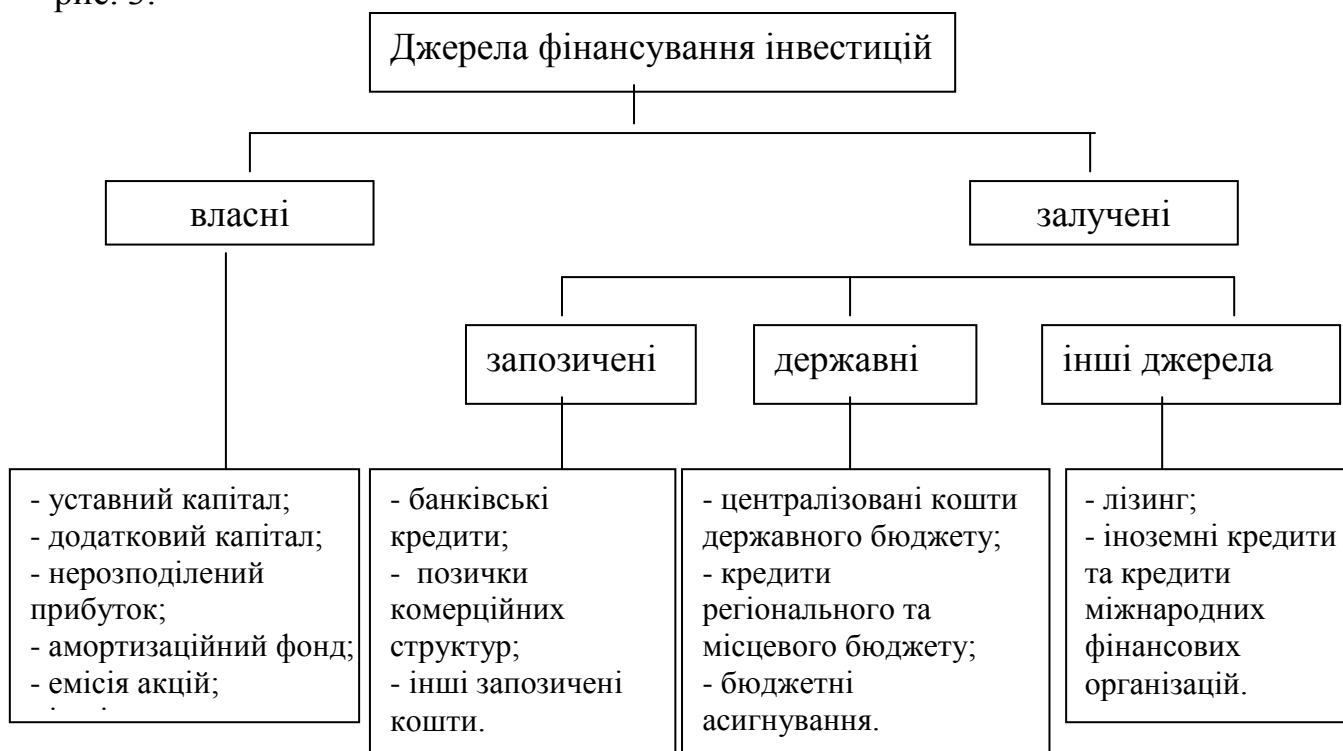

Рис.3. Класифікація основних джерел інвестицій в харчову промисловість.

Основними етапами інвестування при ресурсному підході є :

- перетворення ресурсів в капітальні вкладення (витрати), тобто процес трансформування інвестицій в конкретні об'єкти інвестиційної діяльності (власне інвестування);
- перетворення вкладених коштів у приріст капітальної вартості, що характеризує кінцеве перетворення інвестицій і отримання нової споживчої вартості;
- приріст капітальної вартості у вигляді доходу або соціального ефекту, що є кінцевою метою інвестування.

Початковий та кінцевий елементи ланцюжка замикаються і утворюють взаємозв'язок: дохід – ресурси. Таким чином відбувається процес накопичення. Процес накопичення грошових коштів на входить в інвестиційну діяльність, але є необхідною передумовою. Отже, основою індивідуального кругообігу інвестицій підприємств є його інвестиційна діяльність[3].

Таким чином, один оборот інвестицій, який міститься в русі вартості, яка авансується в капітальне майно, від моменту накопичення коштів до моменту їх відшкодування складає інвестиційний цикл.

Найбільш практичне значення для інвестиційної політики підприємства має класифікація капіталовкладень з точки зору оцінки їх рентабельності, виробленої на основі різноманітних критеріїв і диференціації норми прибутку для різних класів.

Із-за унеможливлення визначення впливу інфляції та інших негативних процесів на показники фінансово-господарської діяльності підприємств України, практично неможливо встановити кількісні критерії побудови класифікації капіталовкладень за ознакою норми прибутку. Разом із цим принцип класифікації капіталовкладень за цією ознакою для українських інвесторів може мати певну зацікавленість.

Специфічний характер реального інвестування та його форм визначає певні особливості його існування на підприємстві. Для більш високої інвестиційної активності, з метою підвищення ефективності управління

реальними інвестиціями розробляється спеціальна політика такого управління[4].

Політикою управління реальними інвестиціями вважається частина загальної інвестиційної стратегії підприємства, яка забезпечує підготовку, оцінку і реалізацію найбільш ефективних реальних інвестиційних проектів. Вибір інвестиційної політики включає визначення мети інвестора і обсягу коштів, які інвестуються. Оскільки для раціональних інвестиційних стратегій існує прямий зв'язок між ризиком та прибутковістю, не слід обирати мету – “зробити великі гроші”. Слід усвідомити, що в цій ситуації прагнення отримати великий прибуток може з визначеною вірогідністю привести до великих збитків. Цілі інвестування повинні формулюватися з урахуванням як прибутковості, так і ризику. Цей етап інвестиційного процесу завершується вибором потенціальних видів фінансових активів для включення в основний портфель. Вибір повинен враховувати цілі інвестування, обсяг коштів, які інвестуються та статус інвестора як платника податків[7].

В умовах досягнення фінансової стабілізації активізація інвестиційної діяльності повинна бути спрямована на забезпечення прогресивних структурних зрушень в економіці, оновлення виробничої бази, формування конкурентоспроможних господарських структур, соціальної орієнтації виробництва, вирішення питань зайнятості населення[5].

В основі аналітичного обґрунтування процесу прийняття управлінського рішення інвестиційного характеру лежить оцінка і порівняння обсягу інвестицій, які передбачаються, та майбутніх грошових надходжень. Загальна логіка аналізу з використанням формалізованих критеріїв достатньо очевидна – необхідно деяким чином порівняти величину потрібних інвестицій з доходами, які прогнозуються. Оскільки показники, які порівнюються відносяться до різних моментів

Висновки. Таким чином активізація процесів інвестування (особливо в основний капітал), повинна передбачати розробку і реалізацію комплексу заходів як на макроекономічному рівні, так і на рівні окремих суб'єктів

господарювання. В цих умовах особливо важливим є забезпечення інвестиційної спрямованості приватизації, а також такі напрямки вдосконалення макроекономічного регулювання інвестиційної діяльності, як відтворення основного капіталу, забезпечення сприятливого інвестиційного клімату; бюджетно-податкової, грошово-кредитної та амортизаційної політики; стимулювання розвитку лізингових відносин; активізація залучення іноземних інвестицій. Розвиток економіки держави залежить від ефективності реалізації інвестицій. Особливо це стосується капітальних вкладень в основні засоби і виробничі потужності[6].

Дослідження інвестиційного процесу, виявлення резервів його скорочення та розробка науковообґрунтованих рекомендацій щодо їх практичного використання базуються на комплексному вивченні цього процесу як єдиної економічної системи з притаманною їй сукупністю багатьох ознак усіх складових елементів. Ця важлива методологічна передумова дає можливість оптимізувати структуру інвестиційного процесу та створити економічний механізм його реалізації.

Список використаних літературних джерел:

1. *Бланк И.А.* Инвестиционный менеджмент. – К.: МП «ИТЕМ» ЛТД, «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», Москва-Лондон, 1995.
2. *Крупка Я.Д., Литвин Б.М.* Вдосконалення методики обліку інвестиційної діяльності та будівельного виробництва. К.: Екон.думка, 1998.
3. *Лукаевич И.Я.* Анализ финансовых операций. – М.: «Финансы», ИО «ЮНИТИ», 1998.
4. *Пересада А.А.* Про інвестиційний процес в Україні. – К., 1998.
5. *Федоренко В.Г.* Інвестиційний менеджмент. – К., 2001.
6. *Дж.К.Ван.Хорн.* Основы управления финансами. – М.: “Финансы и статистика”, 2001.
7. *У.Ф.Шарп, Г.Дж.Александр, Дж.В.Бейли* Инвестиции. – М.:ИНФРА-М, 1999.